

Patronsamling til jagttegnsundervisere

Indhold

DK Bullets.....	1
STU Syddjurs.....	2
Magnum-rillepatroner i kaliber .30 og lidt om .30R Blaser (.300 Winchester Magnum)	3
9,3x62	4
.30-06 Spr. som allroundriffelkaliber	5
.270 Win	6
6,5x55 som allround-riffelkaliber	7
.308 Win som allround-riffelkaliber	7
.243 Win	8
.223 Rem	9
.17 HMR	10
.22 LR.....	11

Patronportrætterne af de centraltændte riffelkalibre i dette hæfte er udklip fra bøgerne Jagtriflen og Jagtriflen II - kraftige rifler og svære skud. Begge bøger er skrevet af Henrik Rudfeld og produceret ved forlaget SEGES i tæt samarbejde med Danmarks Jægerforbund i henholdsvis 2017 og 2019.

Bøgerne kan blandt andet købes på netbutikken.seges.dk

DK Bullets

Alle projektiler i de centraltændte riffelpatroner i denne undervisningspakke er produceret ved DK Bullets i Harlev J, og kan købes www.dkbullets.dk

DK Bullets er startet af Christian Nimann Nielsen, uddannet Bachelor of Science ved Københavns Universitet, og Bøssebager A.H Larsen, der begge må siges at være nørdere og store entusiaster indenfor skydning og våben. DK Bullets startede så småt i 2013, og har kostet en hel del blod, sved og tårer, i form af utallige prøveskydninger og test.

DK Bullets er homogene jagtprojektiler fremstillet i messinglegering. Projektilerne er fragmenterende, hvilket vil sige at de 3 "skaller" knækker af når projektilet rammer et stykke vildt. Selve designet på projektilerne ofrer lidt BC - Ballistisk Koefficient, men giver i stedet fuld performance helt ned til 400 m/s. Med hensyn til ballistisk Koefficient, som jo er et salgsparemeter, har vi valgt at være 100% ærlige og ikke pyntet på tallene med urealistiske hastigheder eller gunstige test forhold.

Der er mange fordele ved messing projektiler. Det mest åbenlyse er selvfølgelig at de ikke indeholder en blykerne, der ikke er godt for miljøet, men de spreder heller ikke blyfragmenter i vildtet. De aflejrer heller ikke så meget materiale i riffelpiber som Kobber/Tombak. En anden vigtig faktor er at vi nærmer os bly-forbud i flere europæiske lande.

DK Bullets er 100% fremstillet i Danmark med fokus på kvalitet og meget små tolerancer.

DK Bullets er udviklet, testet og produceret i Danmark. Konceptet bag de blyfri projektiler blev til i 2013 af Ingeniør Christian Nimann Nielsen og Bøsse-maker Anders Hatting Larsen.

DK Bullets er homogene Match, Solid og Jagt projektiler som er fremstillet i en messinglegering. Jagtprojektilerne er fragmenterende hvilket betyder, at fronten af projektilet deles i 3 stykker når det rammer målet. DK Bullets garanterer fuld fragmentering ned til 400 m/s - 1312 FPS.

Fordelen ved DK Bullets messinglegering er at de er blyfri og afsætter markant færre aflejringer i riffelpiben sammenlignet med tombak og kobberlegeringer. DK Bullets projektiler er fremstillet på CNC-maskiner med meget små tolerancer.

DK Bullets produceres fra kaliber .223 til kaliber???. Projektiler kan også fremstilles på særbestilling.

DK Bullets - Gl. Stilling vej 434A - 8462 Harlev j - Tlf. +45 21834545 - Mail: info@dkbullets.dk

STU Syddjurs

Kasserne m.m. som patronerne opbevares i, er produceret af STU Syddjurs og de unge mennesker, der går på uddannelsesinstitutionen i Rønde.

På STU Syddjurs er uddannelsesforløbet rettet mod unge med særlige behov, der ikke kan gennemføre en traditionel ungdomsuddannelse.

Skolens tilbud retter sig specielt mod unge med:

- Aspergers syndrom
- Autisme
- Sociale og emotionelle vanskeligheder
- Kognitive udfordringer
- Opmærksomhedsforstyrrelser
- ADHD

Visionen for STU Syddjurs er at skabe et læringsmiljø, hvor eleverne får mulighed for at udvikle deres personlige og faglige kompetencer, så mulighederne for at klare sig i samfundet forbedres.

På STU Syddjurs vælger eleverne en faglig linje for et halvt år af gangen. Her er eleverne 1-3 dage om ugen. Generelt har linjerne til formål at undervise eleverne i nogle færdigheder, som peger i retning af muligheder på arbejdsmarkedet. Det kan være både på det generelle plan, hvor det handler om den struktur eller adfærd man skal lære for at kunne løse en opgave, den personlige indsigt og ageren eller en specifik faglighed man behøver for at lave et bestemt produkt. Udover retningen imod arbejdsmarkedet har hver linje også et bo-træningselement i sig, hvor forskellige færdigheder trænes.

Grundsætningen for linje arbejdet er:

Starte og forstå en opgave - Få så meget kvalitet i opgaven, at den har værdi for andre - gør opgaven færdig.

Denne sætning dækker over, at eleverne skal lære og øve faglige færdigheder. At de skal kunne anvende færdigheden til at lave et produkt, som har en værdi hvor det rent faktisk er både præsentabelt og så godt, at det har en værdi. Det at nogle produkter kan sælges er med til at give eleverne meget konkret anerkendelse, men også at træne imod at skulle passe et arbejde i en eller anden form i fremtiden.

Se mere på <https://stu-syddjurs.dk/>

DTU Syddjurs - E-mail: trgj@syddjurs.dk - Afdelingsleder Troels Grønhøj Jensen

Magnum-rillepatroner i kaliber .30 og lidt om .30R Blaser (.300 Winchester Magnum)

Den første magnum i kuglediameteren 0,308" var Holland & Hollands "Super .30" fra 1925, nu kaldet .300 Holland & Holland Magnum. Den kan mangle lidt power i forhold til senere magnumpatroner i kaliberet, men da hylstervolumen i .300 H & H Mag er stort, kan patronen håndlades til mindst samme niveau som de andre .30 magnum-konstruktioner, men fordi der stort set ikke produceres nye rifler til patronen, må ladningerne tage forbehold for trykniveauet i aldrende våben.

De tre efterfølgende kaliber .30 magnums er Weatherbys .300 magnum fra 1944, Normas .308 magnum fra 1960 og Winchesters .300 magnum fra 1963, og de har alle tre fastholdt Holland & Hollands bæltehylster.

Senere er der kommet andre .30 magnums på markedet, bl.a. Winchester Short Magnum og Remington Ultra Magnum, men de førstnævnte fire patroner har til dato været de vigtigste, globalt set.

De to ældste kaliber .30-magnumpatroner, H&H-patronen og Weatherbys konstruktion benyttede .375 H & H Mag som basishylster og er derfor tilsvarende lange, en hylsterlængde på 72,5 mm. De to kaliber .30 magnum fra begyndelsen af 60'erne, Winchester og Norma, er derimod repræsentanter for sin tids kortere magnumpatroner, baseret på hylsteret fra en .458 Win Mag og tilpasset låselængden i en Mauser 98.

Weatherbys magnum i kaliber .30 var som tidligere nævnt den første højhastighedspatron, der kunne profitere af fremkomsten af Noslers Partition-kugle. Den succes .300 Weatherby Mag fik i USA op gennem

1950' og 60'erne skyldtes nok ikke mindst, at markante og skrivende amerikanske storvildtjægere priste den i høje toner. Det gjaldt bl.a. Jack O'Connor og Elgin T. Gates, men gennemslaget i Europa var særdeles begrænset.

.300 Win Mag er mere populær end de andre

En .30 magnum skiller imidlertid ud ved at være langt mere populær over hele verden end de andre. Weatherby-patronen opnåede nærmest kultstatus, men er for længst kommercielt distanceret, og topscoreren blev .300 Winchester Magnum, selv om dens hylsterkonstruktion med relativt kort

hals i teorien ikke er ideel. .300 Win Mag har med sine 66,5 mm et kortere hylster end Weatherbys 71,8 mm. Den har et længere hylster end .308 NM's 65,0 mm, men .300 Win Mag's hylster er således konstrueret, så man ikke behøver en ekstra-lang låselængde. Alligevel får man med

.300 Win Mag en patron, der ikke halter meget efter .300 Weatherby Magnum, kun 20-30 m/s (V0).

9,3x62

De to ydelsesmæssigt næsten identiske patroner 9,3x62 og 9,3x74R er ikke storvildtpatroner i afrikansk forstand, og heller ikke magnumpatroner i moderne forstand. I en europæisk sammenhæng fungerer de godt, men er lidt anæmiske til brug på det "rigtige", afrikanske storvildt, selv om meget storvildt gennem tiderne er faldet for skud fra rifler i disse kalibre, ikke mindst affyret af farmere med tysk baggrund i de tidligere kolonier Tysk Østafrika og Tysk Sydvestafrika.

Også vores egen Ivar Sporon-Fiedler har i I Afrikas kløer (1934) beskrevet en safari i Østafrika, hvor han både nedlagde løve og en del antiloper m.m. med en riffel i 9,3x62.

Kevin "Doctari" Robertson har i The Perfect Shot sin helt egen holdning til brugen af .375 H&H Mag og 9,3x62 / 9,3x74R. Han diskuterer specielt de tre patroners brug til bøffeljagt, hvor han varmt går ind for

9,3-patronerne ladet med "solids", specielt til lidt skrå skudvinkler. Han er nemlig bekymret for gennemskud, der kan såre andre dyr i flokken. Derfor har han i en årrække nedladet 19,4 g-kuglerne i .375 H&H Mag til V0 på ca. 730 m/s, hvor den vanlige ladning ligger på 775 m/s. Og ved den relativt lave hastighed - 730 m/s - bruger Robertson kun fuldkappet ammunition. På denne måde får han tilstrækkelig dybdevirkning, men undgår som regel gennemskud med både 9,3- og .375-patronerne.

Det forekommer mig at være en farlig knivsæg at balancere på. Robertson kalkulerer med lige netop tilstrækkelig energi til at bringe kuglen gennem bøflens krop, men ikke ud på den anden side. Jeg vil

personligt hellere være sikker på gennemskud, uanset hvor mange svære knogler jeg var så uheldig at ramme, og ved at nedlade .375-patronen sælger man desuden ud af de i forvejen begrænsede langdistanceegenskaber.

I stedet vil jeg være umådeligt omhyggelig ved skud til bøfler i flok, men det er bare min prioritering. Alsidigheden er dog absolut til stede, og Robertson anbefaler da også alle tre patroner i blødnæsede

udgaver til eland, der har næsten samme kropsvægt som bøffel.

De to nævnte 9,3mm patroner kan behandles under ét ud fra et brugsmæssigt perspektiv. Den berlinske bøssebøsser Otto Bock konstruerede 9,3x62 i 1905, mens det er uklart, hvem der opfandt 9,3x74R, og hvornår den præcis kom på gaden. Det bedste bud synes at være år 1900 eller umiddelbart herefter. Det der først og fremmest adskiller de to patroner, er våbnet: 9,3x62 bruges i rifler med cylinderlås, mens 9,3x74R er beregnet til knæklåsvåben. Svein Solli skriver om anvendelsesområdet: "Hvis jeg skal driste mig til å plukke ut den helt ideelle elgpatron, må det blive 9,3x62 eller 9,3x74R". De to 9,3-patroner byder som

sagt ikke på imponerende udgangshastigheder, for med standardkuglevægten på 18,5 g har 9,3x62 således en V0 på 720 m/s og 9,3x74R en V0 på 710 m/s. Bruger man lettere projektilvægte for begge patroner

f.eks. 15,0 g, som Norma har haft på programmet de seneste 10-15 år, for man

udgangshastigheder i området omkring 800 m/s. Men disse for kaliberet lette kugler har en lav tværsnitsbelastning og bør ikke bruges til jagt på større vildt.

Jeg har kun nedlagt råvildt med 9,3 mm-randpatronen, og det gør den pænt, selv om der efterfølgende ikke har været meget tilbage at fjerne i brysthulen. Det er tvivlsomt, om 9,3x62-patronen ville være kommet så stærkt frem på det danske marked, hvor den modsat i Sverige og Tyskland aldrig har haft en nævneværdig plads, hvis ikke det var for to forhold. For det første kom Jens Perto med anbefalinger i Håndbog i håndladning i sidste halvdel af 80'erne, hvor han slår 9,3x62 sammen med 9,3x74R og roser patronerne til jagt på elg, hjort og vildsvin. For det andet kom først Sauer 200 og snart efter Sauer 202 på markedet.

I 80'erne, da riflen kom, var det nye, at man selv kunne skifte løb, endda til et andet kaliber. Problemet var (og er), at man skulle blive inden for den samme kalibergruppe, hvis man ville have en primær riffelpibe + et vekselløb til riflen. Dvs. at man ikke kan veksle kaliber mellem hylstre af forskellig ydre konstruktion, f.eks. mellem almindelige standardpatroner og magnumpatroner med bælte. Jens Perto havde sagt god for de relativt langsomme patroner, mens de fleste andre danske jægere - våbenskribenter såvel som deres "følgsvende" - var fokuseret på udgangshastighed som et kvalitetskriterium.

Og her så de to 9,3 mm-patroner noget sølle ud. Problemet var nu, at mange på den ene side gerne ville have muligheden for at bruge et vekselløb, men på den anden side: Hvis man skulle have et magnumløb, typisk en .300 Win Mag eller en .375 H&H Mag, så dikterede Sauer-konstruktionen, at det "lette" andet-løb også skulle være beregnet til en bæltepatron, hvilket betød 7 mm Remington Magnum som mindstekaliberet. Det var der heldigvis ikke mange, der kunne se fornuften i, for trods alt er råvildt den primære vildtarten for den danske riffeljæger. Og derfor har 9,3x62 nu en fornuftig plads i det danske patronspektrum som den svære af to "rifler", oftest i kombination med 6,5x55.

Man kan spekulere over, hvad der ville være sket, hvis Blaser 93 med sit frie kalibervalg var kommet på markedet før Sauer 200/202. Mit gæt er, at så ville vi stort set have været en rigtigt god jagtpatron, nemlig 9,3x62, foruden. Jeg er ret sikker på, at langt størsteparten af de riffeljægere, der orienterer sig mod udlandet, som sin ene riffelløb ville have valgt et magnum kaliber i et bæltehylster, en .300 Win Mag eller en .375 H&H Mag, men nu er 9,3x62 heldigvis kommet ind i billedet hos mange, og de praktiske resultater viser, at udgangshastighed langt fra er alt.

.30-06 Spr. som allroundriffelkaliber

Midt i 1980'erne måtte jeg simpelthen bare have en anden riffel end min lidt primitive førsteriffel i .308 Win. Og der var ingen tvivl i mit sind om, at det skulle være en .30-06 Spr., uanset riffelfabrikat.

I Danmark havde vi en meget markant advokat for .30-06 Springfield frem til midt i 1970'erne, nemlig Aage Weitemeyer, der helt tilbage fra begyndelsen af 40'erne skrev en lang række jagtfagbøger og bøger med jagtoplevelser, hvortil kom mange artikler i blandt andet bladet Jagt & Fiskeri, som blev udgivet af Landsjagtforeningen af 1923. Hans påvirkning af danske jægere var derfor stor i perioden.

Mit valg af nyt riffelkaliber var dog ikke kun baseret på Aage Weitemeyers bøger og artikler. For mig at se gav, og giver, det simpelthen mening, til trods for den lidt længere lås, det i gennemsnit 1-2 tommer længere løb og den højere våbenvægt end .308 Win. Grunden er, at man med en .30-06'er kan nedlægge større vildt på lidt længere afstande, end man kan med f.eks. en .308 Winchester.

Patronen daterer sig tilbage til 1906, hvor den blev ændret til sin nuværende udformning fra den militære forløber .30-03. Den blev antaget af det amerikanske militær som .30-06 Spr., og snart blev den også brugt til jagt i både Nordamerika og Afrika, og efter 2. Verdenskrig også i Europa til både jagt og militærvåben. I Danmark og det øvrige NATO kalibreret i den halvautomatiske M1 Garand-riffel, der kom til at hedde M50 i Danmark, fordi den blev antaget af det danske militær i 1950.

Rimeligt flade kuglebaner

Patronen kan med ganske flade kuglebaner, uden for store udgifter og uden for meget bulder og brag, håndtere kuglevægte i området fra 9,7 g til 11,7 g - med en vis udbygningsmulighed op efter til 13 g og 14,3

g. Norma har f.eks. en 13,0 g Oryx-kugle med en udgangshastighed på 800 m/s, der må være særdeles velegnet til elg. Tidligere var der i den anden ende af skalaen også en 8,1 g kugle, som mest var tænkt som

en varmint-ladning. Den er med tiden gledet ud af det danske sortiment, selv om jeg for nylig har set den i Federal's katalog. Aage Weitemeyer anbefalede som tidligere nævnt den for kaliberet lette 8,1 g kugle til råvildt.

Selv har jeg brugt 9,7, 10,7 og 11,7 g ekspanderende kugler (og spidsskarp til sæl og snehare) til jagt med .30-06 Spr., dengang jeg havde rifler i kaliberet, men disse kuglevægte rakte også til alt, hvad jeg bød dem.

Og ville have rakt til mere, hvis jeg havde budt dem det.

Ligesom med .308 Win bliver man nødt til at definere, i hvor høj grad man vil komme til at jage de større vildtarter i verden, som nordeuropæer typisk i kombination med råvildt. Hvis ambitionen rækker ud over

Danmarks grænser og ud over råvildt, er .30-06 Spr. et rigtig godt valg. Med de lidt lettere kuglevægte som 9,7 g og 10,7 g kan patronen fremvise kuglebaner flade nok til det meste jagt i bjerge og meget åbne områder.

Jeg har f.eks. selv brugt den til adskillige sæsoners rensdyrjagt. Universalkuglevægten i .30-06 Spr. er efter min mening 11,7 g, idet den er velafbalanceret til de store, europæiske vildtarter. Samtidig ødelægger den i kraft af den moderate hastighed ikke unødigt meget kød på et stykke råvildt.

.270 Win

På trods af at den kan bruges til de store vildtarter, egner den amerikanske .270 Win fra 1925 sig ligesom .308 Win bedst til vildt til og med kronvildtstørrelse, eller måske bare dåvildtstørrelse?

Der er nemlig grænser for, hvor tunge kugler man med rimelige udgangshastigheder kan bruge i .270-rifler, men alligevel kan patronen anvendes til praktisk taget al jagt i Europa.

I .270 Win er max-kuglevægten 10,4 g, men mere almindelige kuglevalg til patronen ligger i området 8,4-9,7 g. På trods af disse begrænsninger sætter jeg patronen højt og har anvendt den i en snes år til forskellige vildtarter i Sydafrika og i Europa op til kronvildtstørrelsen.

Wilhelm Brennekes innovation fra 1917, 7x64, ligger i samme anvendelsesområde som .30-06 Spr., både når det gælder råvildt og vildt større end råvildt. Man skulle tro, at den lige som .270 Win var bygget over

et hylster fra en .30-06 eller egentlig det 1 mm længere .30-03-hylster. Men Brenneke havde selv eksperimenteret med at udvikle en 8x64-patron, der kom frem i 1912, men nu i praksis er væk, og den brugte han som basishylster for sin 7 mm-patron. Alligevel er 7x64 og .270 Win ret ens i ydelse,

når kuglevægten ikke overskrider 9,7 g.

7x64 kan bruges til næsten al jagt i både Europa og USA, og til mange vildtarter i Afrika og Canada både til små og store mål, såvel tæt på som på langt hold. Modsat 8x57IS, som jeg omtaler senere, kan 7x64-patronen drage fordel af 7 mm-kaliberets meget fine ballistiske egenskaber. Den har et betydeligt potentiale på lange distancer, når man tager i betragtning, at det er en standardpatron med hensyn til hylsterrumfang og -længde.

Blandt andet Norma producerer og lader tunge kvalitetskugler til 7x64-patronen med henblik på større vildt, blandt andet en 11,0 g Oryx-kugle med en udgangshastighed på 840 m/s. Og Våpenjournalens Ladebok angiver, at en 10,4 g Nosler Partition kan hjemmelades til en udgangshastighed på 855 m/s.

Man kan med en riffel i 7x64 disponere over kuglevægte i fabriksladninger i et ganske stort område, nemlig mindst 8,0-11,5 g.

Den er således væsentligt mere alsidig end .270 Win., og i denne henseende stort set lige så alsidig som .30-06'eren. Til både .270 Win og 7x64 kan man finde fabriksladninger med alle mulige kugleudformninger fra de større producenter - til 7x64 dog næsten kun fra europæiske producenter.

Alligevel går man ikke galt i byen ved at vælge en af dem som en allround-riffel.

Det siges, at Brennekes 7x64-patron er en favorit blandt jægere i Frankrig, men også mange østrigere, tyskere og andre centraleuropæere bruger den. Derimod er den en del mindre brugt i Danmark og resten

af Skandinavien - noget som ikke kan begrundes med patronens egenskaber, for den kan egentlig det hele.

6,5x55 som allround-riffelkaliber

Kaliber 6,5x55 er lovlige til såvel råvildt og ræv som større vildt i Skandinavien, f.eks. dåvildt, kronvildt, elg og vildsvin, selv om der på det seneste er opstået problemer med fabriksladningerne i 9,1 g til de store dyr på grund af nedgraderede udgangshastigheder.

Til trods for det behøver man ikke at læse så langt i dette kapitel, for kan man svare bekræftende på fire af de fem følgende spørgsmål, er det oplagt at eje en riffelkamret til 6,5x55:

- Gælder din riffeljagt mest råvildt?
- Vil du træne meget med din riffel?
- Er du ikke indstillet på at træne så meget med din riffel?
- Er det vigtigt for dig at holde kødødelæggelse på et lavt niveau?
- Vil du en gang imellem, måske med års mellemrum, tage på riffeljagt efter større hjortevildt eller dyr af samme størrelse, primært i Europa eller det sydlige Afrika?

En uddybning af spørgsmålene er på sin plads, fordi nogle af dem peger i modsatte retninger. Selv om jeg sætter patronen meget højt, er 6,5x55 mest velegnet til vildt i den lettere ende af vægtskalaen. Kaliberbegrænsningerne i både Sverige, Norge og Danmark angiver, at 6,5x55 er tilladt til både elg og kronvildt, og disse dyr falder da også fint for velplacerede kugler på ikke alt for lange afstande.

Samtidig skal man dog også være opmærksom på, at patronen i de skandinaviske lovgiveres øjne danner "bundniveauet" for jagt på de store arter. En vurdering jeg er helt enig i, men hvis man kun lejlighedsvis

med års mellemrum kommer på jagt efter vildt større end dåvildt og rensdyr, så er 6,5x55 noget nær perfekt. Udgangshastighederne fra dette riffelkaliber er moderate, så kødødelæggelserne bliver tilsvarende begrænsede, undtagen ved uheldige skud.

.308 Win som allround-riffelkaliber

Min første riffel var, som for mange andre danske jægere dengang i 1970'erne og 80'erne, i kaliber .308 Winchester. Ekspedienten i jagtbutikken spurgte mig, om jeg havde store terræner, eller bukken bare

skulle falde på stedet, fordi der ikke var langt til skel. Og selv om jeg overhovedet ikke havde noget terræn, så var jeg ikke i tvivl. Bukken skulle falde på stedet.

"Så skal du tage denne kugle" sagde han og langede en kasse Remington-patroner med Core-Lokt, Pointed Soft Point-projektiler, 9,7 g, over disken. Det mærkelige er, at det faktisk virkede, første gang altså. Det første stykke råvildt, en knopbuk, faldt uden en bevægelse, truffet rent på bladet og med et nævestort udgangshul, for overarmsknoglen var ramt i udskudssiden. De

næste bukke, skudt med samme slags kugle fra samme riffel, spændede derimod af sted som skoldede katte, men nåede dog ikke langt. Så meget for godtroenhed.

Ensartet præcision

For en umiddelbar betragtning syner den korte, lidt buttede patron ikke af meget, men den har faktisk rigelig energi til stort set alle europæiske og de fleste amerikanske og afrikanske vildtarter. Desuden har den et præcisionspotential, der er sjældent ensartet fra riffel til riffel. Man går derfor ikke galt i byen ved at købe en riffel, der er boret til .308 Win. Tidligere redaktør af Dansk Jægerforbunds blad Jæger, Jens Perto, bryder sig tilsyneladende ikke om patronen, for han viderebragte i Håndbog i håndladning nordmændenes øgenavn til patronen: "Automatdværgen", som den kaldes, fordi den bruges af militæret i automatiske våben. Man bør dog se på Pertos forudsætninger for ikke at bryde sig om patronen. Han bedømmer nemlig overvejende patronen ud fra et genladningsperspektiv, ikke et jagtperspektiv. Perto anfører, at både .308 og den lidt kraftigere .30-06 kan ødelægge meget kød, når de bruges til jagt på f.eks. råvildt, men det er en kritik, der kan rejses mod de fleste patroner over kaliber .224.

Ingen stor gevinst ved håndladning

Det er korrekt, at .308'eren ikke er den ideelle patron at håndlade, for fabriksladningerne kan som oftest ikke forbedres meget med hensyn til præcision og udgangshastighed. Derfor kan "krudt-legebørnene" kun i begrænset grad eksperimentere med en .308 Winchester. Desuden er det sådan, at selv om genladning kan være økonomisk fornuftigt med de dyre specialprojektiler, er det næsten ikke tiden og umagen værd at lave sin egen træningsammunition til .308'eren, med mindre man skydetræner ganske meget.

God træningsammunition kan ligesom til 6,5x55 købes for rimelige penge.

Tilbage i 1970' og 80'erne tænkte mange på økonomien med hensyn til skydning.

Derfor fandt en del jægere med kontakter i hjemmeværnet og militæret det fantastisk, at man kunne "rekvirere" gratis, spidsskarp træningsammunition med betegnelsen 7,62 Nato til sin .308 Win.

Begejstringen kølnedes efter en tid, fordi den militære ammunition ikke duede i ret mange jagtrifler. Jeg nåede også at teste et par skud med denne type fuldkappet ammunition i første halvdel af 80'erne, men

da jeg oplevede seriøse trykproblemer, jeg måtte begge gange slå med gummihammer på bundstykkets håndtag for at åbne låsen, opgav jeg videre forsøg i den retning, og det samme gjorde mange andre jægere.

Som en sidebemærkning kan anføres, at militærammunition til både .308 Win og .223 Rem kan give den nævnte type problemer med repeteringen, fordi de ikke altid matcher jagtriflens kammerdimensioner.

Det samme gør sig i øvrigt gældende for ikke helt præcist tilvirket genladet ammunition, uanset kaliber.

.243 Win

Så snart vi går fra .22 kalibrene op til kal. .243 ("6 mm"), er der ikke mere diskussion om anvendeligheden til jagt på råvildt. De er alle effektive nok. Selv om Paul Wellendorf i 60'erne skrev om .243 Winchester;

"den mindste og svageste amerikanske patron, der bør benyttes til råvildt", så fremgår det også mellem linjerne, at Wellendorf ingen personlige erfaringer havde med patronen, for patronen var og er slet ikke svag.

En langsom start for .243 Win i Nordeuropa

Patronen fremkom som fabriksladning i 1955 og er lavet af et hylster fra den dengang spritnye .308 Win. I en årrække var .243-kaliberet ret ukendt i Nordeuropa. Danskerne var ikke særligt kræsne, hvad riffelkalibre angik, og i nogenlunde samme vægtklasse som .243'eren havde svenskerne deres 6,5x55 og nordmændene deres 6,5x55 Krag. Ingen af de to lande havde dog råvildtbestande af betydning. Tyskerne havde 6,5x57 og andre højhastighedspatroner, så markedet i Europa var stort set allerede dækket.

Våbenskribenter i Danmark skrev om den "nye" .243-patron op gennem 60'erne og 70'erne, uden at det medførte store salgstal i hverken rifler eller patroner. Der var jo endnu kun relativt lidt råvildt på de danske

jagtrevirer, hvorimod ræve fandtes i store tal, der gav grundlag for både grav- og større selskabsjagter med haglbøssen, mens kun få jagede ræv med riffel.

Patronerne til .243 Winchester var dengang som standard ladet med almindelige, blødnæsede projektiler. Og selv om kun få jægere i Nordeuropa ladede deres egne patroner, ville der også kun have været ganske

få specialprojektiler at købe. Nu er der både specialprojektiler i forskellige kuglevægte og mange forskellige fabrikspatroner til at dække næsten ethvert behov.

Jeg selv og de af mine bekendte, der har erfaringer med .243-patronen, har dog aldrig oplevet problemer med at bruge almindelige, blødnæsede 6,5 g-projektiler til råvildt, skønt jeg ikke ved, hvordan disse kugler vil opføre sig ved på afstande under 20 meter, hvor påvirkningen af kuglen er maksimal.

Dog kan der, som ved alle patroner med høj hastighed, opstå en del kødskader, hvis skuddet sidder uheldigt.

.223 Rem

Kaliber .22 (eller mere præcist; kaliber 0,224") er brugbar til råvildt og blev i Danmark først og fremmest kendt som en centraltændt patron ved introduktionen af den rekylsvage .222 Remington i 1960'erne.

Patronen blev allerede introduceret i USA i 1950 og var i kraft af sin præcision en yndet bench-rest patron (1.000 yards skydning) i en årrække. Den præsterede typiske udgangshastigheder i området 960-975 m/s

for den mest anvendte kuglevægt på 3,2 g, og det gør den stadig.

Sandsynligvis blev patronen i Danmark hjulpet på vej af det forhold, at den var hurtigere og derfor på papiret relativt effektiv, også set i forhold til de almindelige riffelpatroner i Danmark som 8x57 og 30-06. Samtidig kom en del Sako Vixen-rifler i kaliber .222 Remington ind på det danske marked. Mange af disse lette og funktionelle rifler havde været brugt i Grønland og vendte nu hjem til Danmark med deres ejere.

Denne riffel og patron var hurtigt blevet den dominerende til ren- og sæljagt (plus isbjørn m.m.), så derfor kunne den selvfølgelig også bruges til råvildtjagt. En del Tikka-bockbüchsfinter med udvendig hane i kaliber 12/.222 Rem kom ad samme rute.

Generelle skydeevner forbedret

Samtidig kom billige, asiatiske sigtekikkerter på det danske marked, og brug af sigtekikkert forbedrede den almindelige riffeljægers skydeevner. Måske kunne "Jaguar-kikkerterne" ikke holde til alverden, men til .222'rens næsten fraværende rekyl gik det oftest uden problemer. Dengang i 1960'erne var der endnu færre muligheder for organiseret indskydning af og træning med jagtriffel end i dag. Derfor blev en riffel, man kunne ramme med, næsten uden at træne,

ganske populær i Danmark, selv om mange våbenskribenter direkte frarådede den til råvildtjagt. Wellendorf kaldte allerede i 1969 den udbredte brug af .222'eren "en mode, man må håbe, falder bort i de kommende år". Sådan er det ikke gået, for .222Rem har bidt sig fast i Danmark, om ikke med de helt store salgstal.

De fleste jægere anvender som nævnt 3,2 g-kugler i .222 Rem, men egentlig egner 3,6 g eller 4,0 g kugler sig bedre til råvildt, hvor den første i Normas Oryx-udgave har en udgangshastighed på 930 m/s, mens sidstnævnte i en Norma soft point-udførelse har en udgangshastighed på 880 m/s.

Kaliber .223 Remington

Det siges, at kaliber .222 Remington er på tilbagetog i hjemlandet USA, fordi man nu bruger den ydelsesmæssigt næsten identiske .223 Remington (5,6 NATO), blandt andet fordi ammunitionen til denne patron er billigere. .223 Rem er nemlig militærpatron i USA og andre NATO-lande til delvis afløsning for 7,62 NATO, også kendt som den enæggede tvilling til vores .308 Winchester-jagtriffelpatron.

Når der masseproduceres fabriksammunition inkl. hylstre, fænghætter, krudt og til dels kugler til en patron, er det svært for en entydig "civil" patron som .222 Rem at konkurrere på prisen, og der vil med tiden

komme flere .223-rifler i brug i Danmark. Faktisk er der allerede en del, men patronen adskiller sig brugs-mæssigt ikke væsentligt fra .222 Rem.

Hvad der er skrevet om anvendelsen af .222'eren gælder også for .223 Rem., der dog i gennemsnit lægger cirka 7 % til .222'erens udgangshastigheder. Man kan f.eks. få en god råvildt-ladning fra Hornady

i .223 Rem, en 4,0 g Inter Lock, med en udgangshastighed på 940 m/s. Hvis man ikke ønsker at bruge denne ladning, skal man generelt passe på med, hvilke kugler fra amerikanske producenter man vælger til råvildt i sin .223 Remington, fordi patronen i sin oprindelse er beregnet til vildt væsentligt mindre end råvildt, nemlig varmint/skadedyr. Omvendt har i hvert fald alle europæiske patronfabrikanter øjnene stift rettet mod råvildt, når der lades patroner til .222 Rem.

Bruges af vildtforvaltere

Mange af de .223'ere som er i brug i Danmark, hviler i øvrigt i hænderne på moderne vildtforvaltere, som i arbejdssammenhæng skal skyde ganske mange skud og derfor foretrækker en relativt billig patron.

Trods dette forhold må .223 Rem vente en årrække med at komme op på samme antal som den veletablerede .222'er.

.17 HMR

Kaliber .17 Hornady Magnum Rimfire, almindeligvis kendt som .17 HMR, er en randtændt riffelpatron udviklet af ammunitionsproducenten Hornady i 2002. Den blev udviklet ved at ændre en .22 Magnum så den kunne udstyres med et kaliber .17 (4,5 mm) projektil. Normalt lades patronen med et 17 grains (1,1 g) projektil og kan levere mundingshastigheder på over 775 m/s.

I Danmark blev kravene i bekendtgørelse om våben og ammunition der må anvendes til jagt m.v. ændret, så man kunne anvende den nye kaliber .17HMR til jagt på ræv og gås. Hidtil havde minimumskravet for denne klasse vildt været ammunition som kunne levere mindst 200 joule (E100). Da .17HMR med sine noget lettere projektiler kun kunne levere maksimal 190-195 joule, blev det efter en del praktiske undersøgelser besluttet, at kravet godt kunne sænkes til det nuværende 175 joule (E100).

Et godt eksempel på, at ny teknologi og sund fornuft, kan fører til en ændret og bedre lovgivning.

.22 LR

Kaliber 22 Long Rifle eller blot 22LR (5,6×15 mm Rand) er en veletableret variant af de mange randtændte kalibre .22, som alle stammer fra USA. Kaliberen bruges i en bred vifte af rifler, pistoler, revolvere, glatborede haglgeværer og maskinpistoler.

Med hensyn til antal solgte enheder, er det langt den mest almindelige ammunition i verden i dag. Almindelige anvendelser omfatter jagt og sportsskydning. Kaliber 22 Long Rifle er effektiv på korte afstande og har lidt rekyl, hvilket gør den ideel til træning.

I Danmark anvendes kaliberen i stor grad til regulering af råger, og mange bruger den også til regulering af duer i byområder.

Langdistanceskydning med kaliber .22LR er en disciplin som er i kraftig fremgang, blandt andet fordi ammunitionen er billig, og man opnår de samme ballistiske udfordringer med .22LR på en 200 og 300 meter riffelbane, som man gør med eksempelvis en .308win på en 800 meter skydebane.